

V roce 2012 z iniciativy nové paní ředitelky DPS Světlo, **Mgr. Milady Chylíkové**, vzešel záměr rekonstrukce parku v areálu domova v Drhovli. Po konzultacích mezi vedením DPS, jeho zřizovatelem (Jihočeským krajem) a projektovou manažerkou – paní **Gabrielou Vacikovou**, byla vybrána trojice odborníků zabývajících se obnovami parků a zahrad.

Autorský tým tvořil **Vladimír Kavka** (*Poskytování služeb pro zahradnictví, Zpracování software a zpracování dat, Zpracování odborných posudků a poskytování technických služeb* – zpracoval inventarizaci a návrh vegetačních úprav, fotodokumentaci, výkazy výměr a rozpočty, některé mapové podklady a digitalizoval materiál), **Ing. Renata Kavková** (*Technický poradce pro ekologii a životní prostředí* – zpracovala hodnocení zdravotního stavu dřevin, technické podmínky akce a rekonstrukce trávníků), a **Ing. Naděžda Žaludová** (*Projektování sadovnicko-krajinářských úprav* – zpracovala návrh výsadeb a stavebních úprav a s tím související mapové podklady).

V průběhu druhé poloviny roku 2012 bylo provedeno několik odborných konzultací, kterých se kromě výše jmenovaných dále zúčastnila především pracovnice Národního památkového ústavu, územního pracoviště v Českých Budějovicích, **Ing. Marie Pavlátová**, a dendrolog Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v Českých Budějovicích, **Ing. Petr Kunc**. Při zpracování projektu byly využity i již dříve zpracované materiály týkající se regenerace vegetačních prvků zámeckého parku a návrhu cestní sítě.

Projekt obnovy zeleně se týkal zámeckého parku a nejbližšího okolí zámku Drhově, který vznikl kolem roku 1700 jako barokní přestavba z renesanční tvrze založené na počátku 17. století. První zmínkou týkající se parku je zákres ve stabilním katastru z roku 1837. Z něj je zřejmá dispozice – s centrální volnou travnatou plochou, severně položenou hospodářskou zahradou a dvěma alejemi vedoucími severně a jižně ve směru hlavní osy. Dnes se do areálu vstupuje dvěma branami – severní, která je hlavním vstupem, a jižní, směrem od obce. Obě brány ústí do zrekonstruovaných lipových alejí, které tvoří hlavní osu kompozice zámku a zároveň propojují zámeckou budovu s okolní krajinou. Prostor nádvoří, tj., volná travnatá plocha s barokní kamennou kašnou uprostřed a solitérními vzrostlými stromy, je ze všech stran obklopen budovami a protkán sítí komunikací. Vlastní park má obdélníkový půdorys. Po západní straně za zdí parku probíhá dvouřadá alej mladých lip, severní polovina parku se vyznačuje přírodně krajinářským pojetím s množstvím vzrostlých listnáčů, jižní polovina je tvořena sadem. V celém parku jsou pouze velmi omezeně zastoupeny jehličnany.

Kompozice parku je dvěma výraznými osami, které procházejí parkem souběžně s hlavní osou areálu – lipovou alejí. První osa je tvořena širokým průhledem od schodiště východního křídla směrem do sadu. Druhou kompoziční osu představuje dvouřadá alej vzrostlých listnáčů vedoucí jižním směrem podél pískované cesty na zvýšeném terénu nad krátkým svahem. Jižní část parku, sad, je rovněž osově rozdělena. Východní polovina je pravidelně osázena polokmeny mladých ovocných stromů, v západní polovině je ponechán základ starého vysokokmenného sadu. Ostatní přilehlé zahradní plochy jsou udržovány travnatými plochami s různě vzrostlými stromy. Na západní straně přiléhá k budově terasa přístupná z kuřárny. Výsadba v tomto prostoru byla nešťastně volena ze vzrůstných stromů umístěných do omezeného prostoru.

Areál zámeckého parku a přilehlých zahradních ploch je využíván především obyvateli Domova seniorů Světlo Drhově. Souběžně probíhá jak běžný provoz domova seniorů, tak i speciální provoz zaměřený na péči o klienty se závažným postižením. Plochy obklopující budovu jsou tedy určeny k základnímu pobytu obyvatel domova v přírodě, slouží k jejich krátkodobé rekreaci a záměrem je v budoucnosti využívat ho i při terapii. Prostor blízkého okolí zámku je pro obyvatele domova zároveň i velmi důležitým místem setkávání a udržování tak nezbytného kontaktu s okolním světem – sledování okolního dění (běžný provoz v areálu, údržba zelených ploch), výhledy do krajiny. Areál je přístupný veřejnosti, prochází jím dokonce cyklostezka.

Park je mimo běžný provoz využíván i k pořádání velkých společenských akcí. K již zavedeným tradičním oslavám s programem, kterých se kromě obyvatel domova seniorů účastní jejich rodinní příslušníci, obyvatelé Drhově i širší veřejnost, patří Anenská pouť a Zámecká slavnost. Dalšími akcemi pořádanými v parku jsou setkání při příležitosti narozenin, tradičních svátků a ožívání sezónních tradic, jako jsou například „pálení čarodějnic“ nebo masopust.

Lokalita tak představuje jak pro obyvatele domova a jejich rodiny, tak i občany Drhově, nezanedbatelný potenciál pro vzájemná setkávání a udržování tradic domova seniorů a obce. Zlepšení přírodního prostředí celého areálu a jeho širší využití zařazením nové vybavenosti proto umožnilo zkvalitnit a usnadnit péči o obyvatele domova a přinést i nový atraktivní prostor pro veřejnost.

Severní průčelí zámku se skupinou neošetřených stromů a nebezpečným smrkem vlevo v rohu zámku.

Pohled na totéž místo od úrovně zámecké kaple se vstupem lemovaným dvěma jalovci skalními.

Pohled od kaple jižním směrem do zahrady, vlevo od cesty je skupina přestárých ovocných stromů.

Průhled na jižní průčelí zámku zcela nevhodně zakrýval pás vzrostlých pustorylů.

Vzrostlé stromy v parku, ve kterém zcela chybělo keřové patro.

Vysokokmenný sad se stromy přehoustlých a poškozených korun.

Obtížně udržovatelné travnaté plochy.

Pozůstatky po dřívějším kácení v parku.

Skupina stromů u zdi záměckého parku se silně pro-
schlými korunami.

Přehoustlý porost v jihozápadní části přímo volal po
citlivém proředění.

Stromy u západní zdi záměckého parku.

Sad vysokokmenů ukrýval rozsáhlé kompostišť.

Východní část parku s ohništěm uprostřed trávníku.

Velmi hustá, převážně lipová alej, tvoří osu parku.

Nevhodné vzrůstné javory na terase „kuřárny“.

Prostor u jižní brány se staticky narušenými stromy.

Poslední rozsáhlejší úpravy týkající se zeleně byly provedeny v roce 1998, kdy se značně snížil celkový počet stromů v parku, byly odstraněny poškozené, nemocné a nevhodné náletové dřeviny. Dosadby ani arboristické práce v korunách stromů ale realizovány nebyly. Dalším významným krokem ke zlepšení stavu zeleně byla úplná obnova obou přístupových lipových alejí – odstranění starých stromů a výsadba mladých lip. V následujících letech po rekonstrukci byla ovšem zeleň ponechána vlastnímu vývoji. Zdravotní stav dřevin nebyl průběžně sledován, nedocházelo k jejich ošetření, zásahy byly nekoncepční, v naléhavých (havarijních) případech došlo k odstranění několika vzrostlých stromů, které nebyly nahrazeny novými výsadbami.

Sporadické dosadby stromů v areálu nesly známky neodbornosti, zcela chybělo střední keřové patro. Jediný porost keřů – pás vzrostlých pustorylů, uzavíral průhled od zámku, a tím značně narušoval hlavní kompoziční osu. Rovněž trávníkové plochy vykazovaly nestejnou kvalitu, místy byly ve zcela nevyhovujícím stavu.

Inventarizace dřevin byla provedena v podzimním období roku 2012 (Vladimír Kavka), oba další spoluautoři ji následně rozpracovali do podrobného způsobu ošetření, respektive jako základ pro navrhované dosadby. Celkově bylo v parku nalezeno 237 ks stromových dřevin (z toho 100 ks dřevin ovocných včetně ořešáků vlašských), a 24 ks keřů (tedy na park této rozlohy a významu žalostně málo).

Cestní síť na nádvoří.

Stav vybavenosti v zahradě.

Okružní cesta s lavičkami v parku.

Velká zpevněná plocha s lavičkami u jižní brány.

Terasa („kuřárna“) na západní straně areálu.

Mnohaletý kompost v sadu tvořil nevzhledné zákoutí.

Rovněž stav vybavenosti v areálu byl shledán z velké části nevyhovujícím: neúplná a nekvalitní cestní síť, absence společných posezení, nekoncepční rozmístění laviček, nevhodně zvolený mobiliář, chybějící drobná zahradní architektura a již nevyhovující stav veřejného osvětlení. Zcela také chyběly jakékoli prvky související s terapií. Od takto nedostatečného stavu vybavenosti se odvíjela i nedostatečná možnost využívání daného prostoru pro běžný provoz domova seniorů, což cenný prostor degradovalo pouze na objekt náročné údržby bez konkrétního využití.

Navržené řešení vycházelo ze zhodnocení stávající zeleně v dlouhodobém předpokladu jejího vývoje, doplnění výsadeb s cílem obohacení výškové a plošné diferenciace porostu. Záměrem výsadeb bylo navrácení původních funkcí historickému prostředí, a tím obnovení historické kompozice za použití domácích druhů a jejich prostorově vhodných kultivarů. Požadavkem zadavatele bylo komplexní zpracování projektu, jehož realizace by přispěla ke zkvalitnění života seniorů a klientů se speciálním režimem ve funkčním, zdravém a příjemném přírodním prostředí. Byl tak učiněn krok v dlouhodobém záměru vývoje zeleně v tomto areálu a jde o skloubení požadavků ochrany životního prostředí, památkové péče i sociální sféry.

Spolu se zástupcem Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích (ing. Marií Pavlátovou) byly vybrány dřeviny k odstranění, celkem 37 ks stromů (z toho 7 ovocných), a 8 ks keřů. Charakter parku tím ovšem nebyl nijak poškozen, naopak šlo o uvolnění cennějších stromů, respektive vytvořeno místo pro novou výsadbu v souladu s celkovým řešením. K řezu (zdravotnímu a výchovnému) bylo vybráno celkem 142 dřevin (včetně ovocných). Všechny dřeviny byly fotograficky dokumentovány a jejich přehled archivován.

Koncepce výsadby dřevin (Ing. Naděžda Žaludová) vznikla na základě výsledků podrobné inventarizace dřevin a terénního průzkumu přírodních podmínek a funkčního členění lokality, s ohledem na potřeby obyvatel domova seniorů. Z hlediska prostorového jsou výsadby situovány tak, aby vyhovovaly požadovaným provozním funkcím a zohledňovaly i historický kontext. Respektují vedení inženýrských sítí a současně zohledňují předpokládanou rekonstrukci cestní sítě, plánovaná odpočívadla a ostatní doplňkové programové prvky pro zkvalitnění života obyvatel domova pro seniory. Výběr jednotlivých druhů dřevin k výsadbě byl volen s cílem zachování stávajících druhů a rozšíření biodiverzity po plánovaných zásazích, s ohledem na aktuální stanovištní a prostorové podmínky. Vybrané dřeviny v mnoha případech rozšiřují hnízdní možnosti pro ptáky, záměrně byly zařazeny druhy jejichž plody slouží ptactvu jako potrava.

Ve výběrovém řízení na zhotovitele zvítězila firma **ARBORES CZ s.r.o. z Písku**, a to s nabídkovou cenou **962 tisíc Kč (včetně DPH) za kompletní realizaci**. Práce byly započaty 20. března roku 2014, a již na samém jejich počátku bylo potřebné provést korekce záměru. Důvodem bylo především to, že během pouhých 2 let mezi zpracováním projektu a vlastní realizací, došlo ke značnému zhoršení zdravotního stavu několika dřevin:

Bleskem poškozená lípa ve stromořadí podél pěšiny.

Nebezpečně vykotlaná lípa s příznaky rozpadu.

Nebezpečně nakloněná lípa u jižní brány.

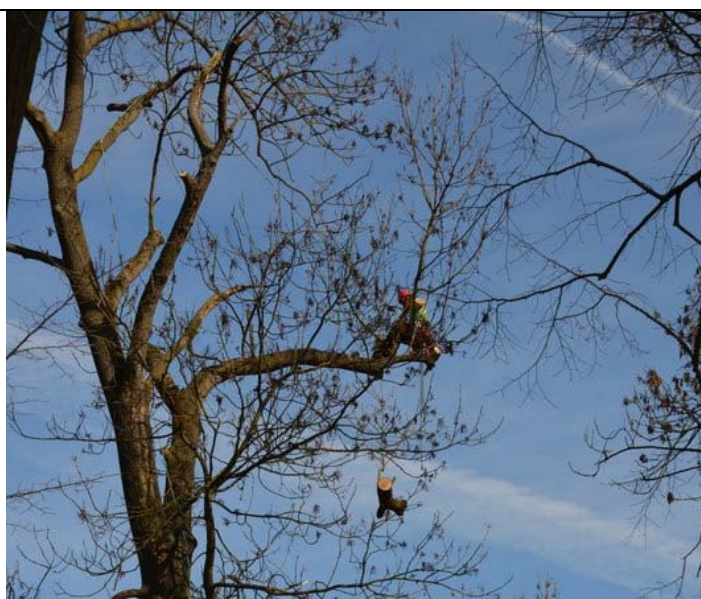
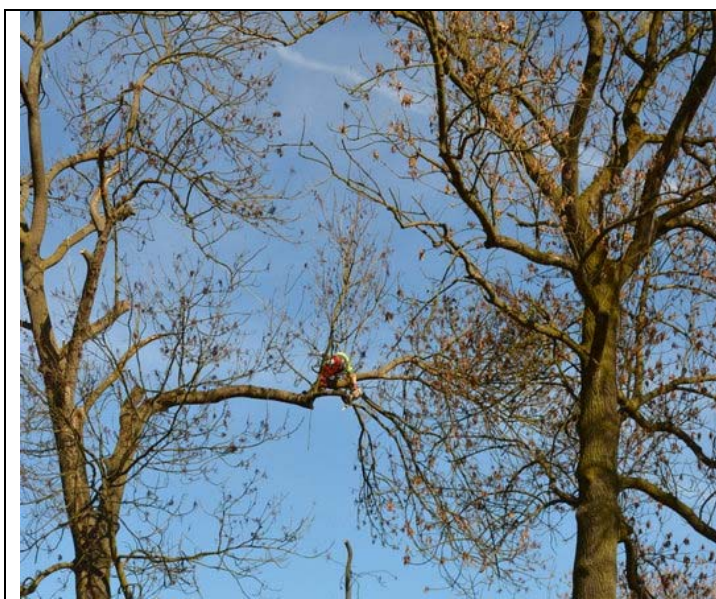

Havarijní stav stromu byl komisionálně posouzen.

Komise složená z odborníků doporučila dodatečné smýcení těchto stromů z havarijních důvodů, místo nich byla stanovena náhradní výsadba. Práce začaly provedením kácení a odstraněním pařezů:

Arboristi provedli všechny plánované řezy v korunách stromů, stejně jako nainstalovali několik vazeb k zajištění provozní bezpečnosti stromů:

V letním období byly rekonstruovány trávníky a prováděny drobné úpravy na stromech, na podzim začala výsadba stromů a keřů:

Vzhledem k průběhu počasí byl ještě po výsadbě v roce 2014 proveden řez (sestřížení) většiny vysazených keřů, a akce tak dospěla do konečné fáze ke svému **předání bez výhrad**, k němuž došlo 7. 11. 2014 za účasti zadavatele (**Mgr. Milady Chylíkové**), zhotovitele (**Ing. Ondřeje Keclíka** a **Ing. Jiřího Konfršta – ARBORES CZ s.r.o.**), technického dozoru a spoluautora PD (**Vladimíra Kavky**), administrátorky projektu (**Gabriely Vacikové**) a zástupce AOPK ČR v Českých Budějovicích, oddělení ochrany přírody (**Ing. Vladimíra Šámala**). Zdokumentováno a archivováno bylo rovněž skutečné provedení díla, které se v detailech (způsobených převážně technickými důvody, případně vynucených stavební činností v areálu DPS) liší od původně schválené PD.

Závěrem při předání staveniště zpět investorovi všichni přítomní konstatovali, že provedené práce mají charakter 1. etapy ošetření parku, protože stav většiny z původně neošetřovaných dřevin se natolik zhoršil, že i tyto před několika lety relativně zdravé a suchých větví prosté stromy vyžadují poměrně naléhavě provedení zdravotního řezu.

Z toho důvodu již začaly projekční práce na pokračování ošetření parku, doplnění výsadeb (z porostu vypadlo více dřevin, nežli činily původní předpoklady) a také dořešení některých detailů parku, které nemohly být v roce 2012 známy (souvisejí z pokračujícími technickými úpravami areálu a vedením inženýrských sítí, na které se v posledním období podařilo sehnat finanční prostředky). Realizaci této 2. etapy dojde k plnohodnotnému dokončení rekonstrukce areálu, zjednodušení jeho údržby a podstatnému vylepšení jeho funkčního využití.

Vladimír Kavka

Vladimír Kavka, spoluautor projektu a TDI, prosinec 2014